

**UCHWAŁA NR XVII/94/25
RADY GMINY DZIEMIANY**

z dnia 27 sierpnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Dziemiany na lata 2025-2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.), art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 49) **Rada Gminy Dziemiany uchwala**, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dziemiany na lata 2025-2027 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dziemiany.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Dziemiany

Krzystian Kaszubowski

Załącznik do uchwały nr XVII/94/25
Rady Gminy Dziemiany
z dnia 27 sierpnia 2025 r.

**Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie Dziemiany
na lata 2025 – 2027**

Spis treści

Rozdział I Otoczenie prawne	3
1.1. Podstawa prawna Programu.....	3
Rozdział II Diagnoza danych zastanych w Gminie Dziemiany.....	5
Rozdział III Diagnoza lokalnych zagrożeń w kontekście wspierania rodziny	11
Rozdział IV Analiza SWOT	18
Rozdział VI Adresaci Programu.....	20
Rozdział VI Realizatorzy Programu	20
Rozdział VII Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dziemiany na lata 2025-2027.....	21
Rozdział VIII Realizacja i finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dziemiany na lata 2025-2027.....	25
Rozdział IX Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dziemiany na lata 2025-2027	26

Rozdział I

Otoczenie prawne

1.1. Podstawa prawna Programu

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dziemiany na lata 2025 – 2027 przygotowano na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 49) w myśl którego do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ✓ Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.),
- ✓ Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 145 z późn.zm.),
- ✓ Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.),
- ✓ Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023 r. poz. 2151 z późn.zm.),
- ✓ Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 1939 z późn.zm.),
- ✓ Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 750 z późn.zm.)
- ✓ Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 2809 z późn.zm.),
- ✓ Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 17),
- ✓ Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 46 z późn.zm.),
- ✓ Ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 1061 z późn.zm.)
- ✓ Ustawę z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 1568 z późn.zm.),
- ✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2023 r. poz. 1870),
- ✓ Ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. 2024 r. poz. 1829).

Rozdział II

Wspieranie rodziny jako zadanie Gminy

2.1. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna

Rodzina to nic innego, jak grupa osób, która jest ze sobą powiązana, najczęściej poprzez pokrewieństwo, ale również i powinowactwo czy wspólne zamieszkanie. Jest to pojęcie często badane przez psychologów, pedagogów, socjologów czy pracowników socjalnych itp. Rodzina to „najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo”¹. Można zauważyć zmiany, które pojawiają się w ostatnich latach jak np. więcej kobiet podejmuje pracę, zanika autorytet starszych osób, zmienia się spojrzenie na role w rodzinie itp.

Jak zauważa B. Krzesińska - Zach „rodzina jest przede wszystkim środowiskiem wychowawczym, które tworzą zarówno oddziaływania zamierzone, jak też samorzutne, o charakterze pozytywnym, prowadzące do rozwoju dziecka. Dziecko uczestniczące w naturalnych sytuacjach życia rodzinnego, w bezpośrednich interakcjach między członkami rodziny przyswaja elementarną wiedzę o świecie, wartościach, normach moralno-społecznych, kulturze domu rodzinnego, poznaje sposoby zaspokajania wielu potrzeb, rozwijania własnych zainteresowań”².

Można wyodrębnić 3 podstawowe funkcje rodziny:

- ✓ prokreacyjną,
- ✓ wychowawczą,
- ✓ gospodarczą.³

Z. Tyszka wymienia następujące funkcje rodziny:

1. Funkcje biopsychiczne:

- a) prokreacyjna,
- b) seksualna;

2. Funkcje ekonomiczne:

- a) materialno-ekonomiczna,
- b) funkcja opiekuńczo-zabezpieczająca;

---

¹ Z. Tyszka, Rodzina w świecie współczesnym – jej znaczenie dla jednostki i społeczeństwa, [w:] Pedagogika Społeczna, pod red. T. Pilch, I. Leparczyk, wyd. Żak, Warszawa 1995, s. 137.

² Dziecko potrzebujące pomocy. Możliwości, kierunki, formy wsparcia w środowisku lokalnym, J. Izdebska (red.), Suwałki – Warszawa, 2003, s. 7., [w:] Pedagogika rodziny, B. Krzesińska – Zach, Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok 2007, . 14.

³ S. Kowalski, *Socjologia wychowania w zarysie*, PWN, s. 116.

3. Funkcje społeczno-wyznaczające:
- a) funkcja stratyfikacyjna,
  - b) funkcja legalizacyjno-kontrolna;

4. Funkcje socjopsychologiczne:
- a) socjalizacyjno-wychowawcza,
  - b) funkcja kulturalna,
  - c) funkcja religijna (dotyczy rodzin ludzi wierzących),
  - d) funkcja rekreacyjno-towarzyska,
  - e) funkcja emocjonalno-ekspresyjna⁴.

Rodzina ma ogromny wpływ na rozwój dziecka, gdyż jest ono w stanie przyswajać wzorce i wartości, które są modelowane przez rodziców. W danym środowisku rodzinnym tworzony jest styl życia swoich członków, a w tym można wyróżnić sposoby zachowania, reagowanie na problemy, spędzanie wolnego czasu itp. W rodzinie już młody człowiek uczy się określonego traktowania siebie a także innych, nabywa określone wartości i normy, a następnie je realizuje. Zapewnienie dziecku powyższych funkcji w rodzinie jest trudne. Wiąże się to z zadaniem określenia hierarchii wartości, dzięki którym młodzi ludzie będą mogli analizować informacje a także odnajdować się w określonych sytuacjach.

Rozdział III

Diagnoza danych zastanych w Gminie Dziemiany

Na podstawie danych uzyskanych od gminy Dziemiany dokonano diagnozy i analizy rodzin objętych pomocą społeczną w latach: 2022 – 2024, co przedstawiają poniższe tabele.

W latach 2022–2024 odnotowano stopniowy spadek liczby interwencji związanych z przemocą domową – z 25 w 2022 r. do 20 w 2024 r. Równocześnie zmniejszyła się liczba osób doznających przemocy – z 11 do 3, w tym liczba dzieci z 4 do 1. Wśród osób stosujących przemoc również obserwuje się spadek: z 10 w 2022 r. do 3 w 2024 r., przy czym nadal dominują mężczyźni jako sprawcy. Mimo pozytywnej tendencji spadkowej, dane wskazują na potrzebę dalszego wzmocnienia systemu wsparcia oraz profilaktyki przemocy w rodzinie.

---

⁴ Z. Tyszka, Rodzina, (w:) Encyklopedia pedagogiczna, W. Pomykało (red.), Warszawa 1993, s. 698.

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową	2022	2023	2024
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej	25	23	20
Liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	11	8	3
Kobiety	6	6	2
Mężczyźni	1	-	-
Dzieci do 18 r. ż.	4	2	1
Liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), w tym:	10	8	3
Kobiety	4	1	1
Mężczyźni	6	7	2

Źródło: GOPS Dziemiany

W latach 2022–2024 odnotowano spadek liczby interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu (z 33 do 20) i narkotyków (z 16 do 6), co może świadczyć o częściowej poprawie sytuacji lub zmianie sposobu reagowania służb. W analizowanym okresie liczba nałożonych mandatów i pouczeń za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Nadal jednak występują przypadki prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości oraz zakłócania porządku publicznego, co wskazuje na konieczność kontynuowania działań profilaktycznych i edukacyjnych.

Interwencje związane z alkoholem i narkotykami	2022	2023	2024
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu /narkotyków	33/16	17/7	20/6
Liczba nałożonych mandatów na „sprawców” wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	7	5	6
Liczba pouczeń za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	10	8	7
Przestępstwa pod wpływem alkoholu/narkotyków			
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	32	11	13
Zakłócanie porządku publicznego	8	5	9

Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	-	-	-
---	---	---	---

W latach 2022–2024 najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej pozostawało ubóstwo, które dotyczyło od 53 do 64 rodzin. Choroby długotrwałe lub ciężkie stanowiły kolejny istotny powód, z nieco zmieniającą się liczbą rodzin objętych wsparciem, wahającą się między 65 a 71. Liczba rodzin zgłaszających niepełnosprawność oraz bezrobocie utrzymywała się na względnie stabilnym poziomie, z niewielkimi spadkami w 2024 roku. Warto zauważyć wzrost rodzin zgłaszających potrzebę ochrony macierzyństwa oraz alkoholizmu jako powody wsparcia, podczas gdy bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych delikatnie malała.

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin/liczba osób	2022	2023	2024
Ubóstwo	64	53	62
Długotrwała lub ciężka choroba	71	65	67
Niepełnosprawność	49	51	42
Bezrobocie	38	38	36
Potrzeba ochrony macierzyństwa	35	41	44
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	8	7	6
Alkoholizm	9	8	12

Źródło: GOPS Dziemiany

W latach 2022–2024 liczba rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie utrzymywała się na zbliżonym poziomie: 184 w 2022 roku, 185 w 2023 oraz 182 w 2024. W tym samym czasie wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu problemów uzależnień – z 10 w 2022 roku do 13 w 2024 roku.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2022-2024	2022	2023	2024
Liczba rodzin – ogółem	184	185	182
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	10	9	13

Źródło: OPS Dziemiany

W latach 2022-2024 GOPS udzielał przede wszystkim świadczeń pieniężnych, z liczbą rodzin korzystających nieco malejącą – odpowiednio 117 w 2022, 111 w 2023 oraz 108 w 2024 roku. Natomiast liczba rodzin korzystających z porad wzrosła w 2023 roku do 60, po czym

spadła do 28 w 2024 roku, natomiast świadczenia niepieniężne nie były udzielane w tym okresie.

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS – liczba rodzin/liczba osób	2022	2023	2024
Świadczenia niepieniężne	0	0	0
Świadczenia pieniężne	117	111	108
Świadczenia porady	8	60	28

Źródło: GOPS Dziemiany

W 2023 roku na terenie Gminy wszczęto łącznie 8 procedur „Niebieskie Karty”. Najwięcej z nich – 5 – zostało zainicjowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 2 przez Policję, a 1 przez placówkę edukacyjną.

Procedura „Niebieskie Karty”	2023
Ogółem, w tym przez:	
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	5
Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	-
Placówki Służby Zdrowia	-
Placówki edukacyjne	1
Policja	2
Innych instytucji i organizacji	-

Źródło: dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziemianach

W latach 2022–2024 zauważalny jest wzrost liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, z 6 rodzin w 2022 roku do 13 w 2023, z nieznacznym spadkiem do 11 w 2024 roku. Jednocześnie znacznie wzrosła liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej w 2023 roku (60), choć w 2024 roku liczba ta spadła do 29, natomiast liczba zawartych kontraktów socjalnych oraz interwencji kryzysowych pozostawała na niskim poziomie.

Korzystający z pomocy i wsparcia	2022	2023	2024
	Liczba rodzin		
Kontrakt socjalny (liczba zawartych)	0	1	0
Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny	6	13	11
Poradnictwo specjalistyczne	2	2	1

Praca socjalna	8	60	29
Interwencja kryzysowa	1	0	1

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS

W latach 2022–2024 liczba rodzin objętych pomocą społeczną utrzymywała się na stabilnym poziomie, oscylując wokół 182-185 rodzin rocznie, przy czym tyle samo rodzin miało przeprowadzony wywiad środowiskowy. Spośród nich, około połowa to rodziny z dziećmi — ich liczba wahała się od 84 do 91. Najwięcej rodzin miało po 3 dzieci, a rodziny z jednym lub dwójką dzieci stanowiły mniejszość. W tym okresie wzrosła liczba rodzin niepełnych, z 15 w 2022 roku do 19 w 2024, przy czym najczęściej były to rodziny z dwójką lub trzema dziećmi. Liczba rodzin z większą liczbą dzieci (4 i więcej) pozostawała niewielka i stabilna.

Poniższa tabela przedstawia typy rodzin objętych pomocą społeczną na przestrzeni lat 2022-2024:

Typy rodzin objętych pomocą społeczną	2022	2023	2024
Rodziny, którym przyznano świadczenie	184	185	182
Rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	184	185	182
Rodziny z dziećmi ogółem	84	91	85
O liczbie dzieci:			
1	10	12	11
2	27	28	25
3	33	36	36
4	9	11	10
5	3	3	2
6	2	1	1
7 i więcej	0	0	0
Rodziny niepełne ogółem	15	13	19
O liczbie dzieci:			
1	3	4	5
2	5	6	6
3	6	6	8
4 i więcej	1	0	0

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS

W latach 2022–2024 liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny wzrosła z 6 do 13 w 2023 roku, a następnie nieznacznie spadła do 11 w 2024 roku. Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem utrzymywała się na niskim poziomie, wynosząc od 1 do 2 rocznie. Najwięcej rodzin kierowanych do asystenta pochodziło z rekomendacji pracownika socjalnego, których liczba wzrosła z 4 w 2022 do 12 w 2023, a następnie spadła do 9 w 2024 roku. W tym czasie asystenci zakończyli pracę z kilkoma rodzinami, głównie z powodu osiągnięcia założonych celów, choć w 2024 roku odnotowano również kilka przypadków zakończenia współpracy z powodu przeprowadzki.

Rodziny korzystające z usług asystenta rodziny	2022	2023	2024
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta	6	13	11
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem rodziny	2	1	2
Liczba rodzin wskazanych przez pracownika socjalnego do pracy z asystentem rodziny	4	12	9
Liczba rodzin z którymi asystent zakończył pracę:	1	4	3
osiągnięcie celów	1	1	
Zaprzestanie pracy przez rodzinę	0	3	3
brak efektów	0	0	0
inne np. przeprowadzka	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS

Rozdział IV

Diagnoza lokalnych zagrożeń w kontekście wspierania rodziny

Na podstawie dokumentu „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dziemiany” (stworzonego w 2025 roku), opracowano pogłębioną analizę wniosków oraz rekomendowanych działań wspierających funkcjonowanie rodzin. Diagnoza ta stanowi istotne narzędzie w planowaniu skutecznych interwencji społecznych, ponieważ pozwala na identyfikację kluczowych potrzeb i deficytów, z jakimi mierzą się rodziny w lokalnej społeczności. Uwzględnienie jej wyników sprzyja tworzeniu środowiska wspierającego rozwój, bezpieczeństwo i stabilność rodzin, co jest fundamentem zrównoważonej polityki społecznej na poziomie gminnym.

Diagnoza miała na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w 2025 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych na terenie gminy Dziemiany wśród trzech grup reprezentujących lokalne środowiska:

- dorośli mieszkańcy;
- dzieci i młodzież szkolna.

Dorośli mieszkańcy Gminy Dziemiany:

- Dane dotyczące źródeł utrzymania gospodarstw domowych wskazują, że aż 60% respondentów utrzymuje się z pracy w sektorze publicznym, co świadczy o znaczeniu instytucji publicznych jako stabilnych pracodawców w lokalnej społeczności. Drugim najczęstszym źródłem dochodu jest zatrudnienie w sektorze prywatnym (35%), co pokazuje zróżnicowanie rynku pracy. Mniejszy odsetek mieszkańców uzyskuje dochód z działalności gospodarczej (12%) oraz pracy we własnym gospodarstwie rolnym (5%). Emeryturę wskazało 7%, rentę 2%, a zasiłek dla bezrobotnych nie został wybrany przez żadnego respondenta. Pomoc społeczna stanowi źródło dochodu dla 9% gospodarstw, natomiast praca dorywcza i utrzymanie się na członku rodziny dotyczy odpowiednio 3% i 6% badanych.
- Większość respondentów pozytywnie ocenia swoją sytuację mieszkaniową — aż 82% określa ją jako bardzo dobrą lub dobrą. Podobnie sytuacja materialna jest oceniana optymistycznie przez 77% badanych. Zaledwie 4% ocenia sytuację materialną jako złą, a 1% — warunki mieszkaniowe jako złe, co wskazuje na stosunkowo niski poziom poważnych problemów bytowych.

- W badanej grupie 91% mieszkańców deklaruje posiadanie zatrudnienia, co świadczy o wysokiej aktywności zawodowej.
- Najczęstszym powodem braku pracy jest niedostateczna liczba miejsc pracy w gminie, na co wskazuje ponad połowa respondentów. Część osób bez zatrudnienia korzysta z innych źródeł utrzymania lub radzi sobie bez pracy. Mniej osób wskazuje na brak dojazdu lub wiedzy, jak zdobyć pracę, a niepełnosprawność czy długotrwała choroba nie były wymieniane jako przyczyny braku zatrudnienia.

Działalność gminy:

- 77% mieszkańców deklaruje poczucie bezpieczeństwa na terenie gminy, 11% wyraża obawy, a 12% nie potrafi określić swojej opinii.
- 65% uważa, że większość potrzeb społecznych jest odpowiednio zaspokajana, podczas gdy 35% widzi braki w realizacji tych potrzeb.
- Najwięcej mieszkańców wskazało ochronę zdrowia jako priorytet — aż 78% respondentów. 47% podkreśliło konieczność rozwijania oferty edukacyjnej i wychowawczej, 33% zwróciło uwagę na profilaktykę uzależnień, a 28% na potrzeby w zakresie rekreacji i wypoczynku.
- Współpracę między władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi ocenia dobrze lub przeciętnie 69% mieszkańców, natomiast 9% uważa ją za złą, a 14% nie ma zdania.
- W ciągu ostatniego roku 77% mieszkańców uczestniczyło w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych w gminie. Spośród nieuczestniczących 61% wskazało obojętność lub brak zainteresowania, a 26% — brak czasu. Mniej liczne przeszkody to brak informacji i problemy z dojazdem (po 4%).
- 12% rodzin korzystało z pomocy społecznej, 82% nie korzystało, a 6% nie udzieliło odpowiedzi.
- Główne powody korzystania z pomocy to wielodzietność (42%) i bezrobocie (33%). Inne istotne przyczyny to ubóstwo, długotrwała choroba i niepełnosprawność (po 17%), a także sytuacja niepełnej rodziny (8%).

Opieka zdrowotna:

- Nikt nie ocenił opieki zdrowotnej jako bardzo dobrej. 17% uważa, że działa raczej dobrze, 19% nie ma opinii, a zdecydowana większość wyraża niezadowolenie — 37% ocenia ją jako raczej złą, a 27% jako bardzo złą.

Relacje z sąsiadami:

- Relacje sąsiedzkie są oceniane różnie, jednak szczegółowe dane nie zostały przedstawione w dostarczonym fragmencie.

Sytuacja seniorów:

- 65% respondentów pozytywnie ocenia sytuację seniorów, 9% uważa ją za złą, a 26% nie ma wyrobionej opinii, co może wskazywać na potrzebę większej widoczności działań skierowanych do osób starszych.
- 76% uznaje ofertę działań dla seniorów za wystarczającą, lecz 24% dostrzega niedobory, wskazując na potrzebę rozbudowy wsparcia i aktywności dla tej grupy.

Sytuacja osób niepełnosprawnych:

- 75% mieszkańców uważa, że osoby niepełnosprawne są akceptowane w gminie, natomiast 24% nie potrafiło jednoznacznie się wypowiedzieć, co może świadczyć o ograniczonej wiedzy lub kontakcie z tą grupą społeczną.

Przemoc domowa:

- Połowa mieszkańców wie, gdzie można uzyskać pomoc w sytuacji przemocy domowej, natomiast 50% nie posiada takiej wiedzy, co wskazuje na konieczność intensyfikacji działań informacyjnych.
- 95% badanych zgadza się, że alkohol jest jednym z czynników nasilających przemoc domową, choć nie jest jej bezpośrednią przyczyną. 92% rozumie, że przemoc może wystąpić w każdej rodzinie, a 97% wskazuje, że ofiarą przemocy może być zarówno kobieta, jak i mężczyzna.
- Większość respondentów odrzuca mity dotyczące przemocy domowej, np. „Przemoc domowa to prywatna sprawa” (98% nie zgadza się), „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady” (99%) oraz „Policja nie powinna interweniować w rodzinnych sprawach” (93%).

Potrzeby rodzin:

- 44% respondentów dostrzega w swoim otoczeniu rodziny mające problemy wychowawcze wymagające wsparcia. 17% uważa, że takich rodzin nie ma, a 39% nie potrafi jednoznacznie ocenić sytuacji.
- Najczęstszymi problemami są trudności wychowawcze (53%), brak opieki nad dziećmi po szkole (42%), problemy finansowe (33%) oraz uzależnienia rodziców (36%). Brak wsparcia emocjonalnego dotyczy 28% rodzin.
- Najbardziej potrzebne formy wsparcia to świetlice środowiskowe i placówki wsparcia dziennego (64%), warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców (53%), zajęcia

dla dzieci z trudnościami emocjonalnymi i wychowawczymi (47%) oraz poradnictwo rodzinne i psychologiczne (44%). Grupy wsparcia dla rodziców wskazało 28%, a pomoc asystenta rodziny — 19%.

Przekonania dotyczące wychowywania dzieci:

- 85% mieszkańców sprzeciwia się stwierdzeniu, że „od czasu do czasu należy dawać klapsa”. 94% nie zgadza się, że kary fizyczne hartują dziecko, a 72% popiera ich zakaz prawny.
- 95% odrzuca pogląd, że dziecko powinno bać się rodziców, by okazywać posłuszeństwo, a 78% nie uważa łagodnych kar fizycznych za brak przemocy domowej.
- 82% uważa bicie dziecka za oznakę bezradności rodziców.

Problemy społeczne w środowisku lokalnym:

- Za najpoważniejsze problemy mieszkańcy uznają uzależnienie od alkoholu (72%), trudności wychowawcze (69%), niepełnosprawność (64%), długotrwałe choroby i uzależnienia od narkotyków (63%).
- Znaczącym problemem jest także zaniedbywanie rozwoju dzieci i młodzieży (58%), uzależnienie rodzin od pomocy społecznej (59%) oraz izolacja społeczna osób starszych (57%).
- Co drugi badany wskazuje na problemy związane z bezrobociem i uzależnieniami behawioralnymi, w tym rosnącą rolę uzależnień od Internetu i gier cyfrowych.

Uzależnienia:

- 36% mieszkańców ocenia uzależnienia od alkoholu jako bardzo powszechne, a 42% jako dość powszechne. Uzależnienie od papierosów i innych substancji jest postrzegane jako mniej powszechne.

Działania profilaktyczne:

- 30% mieszkańców wskazuje na potrzebę warsztatów profilaktycznych dla uczniów, 29% na wsparcie psychologiczne dla rodzin, a 19% na otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień.
- Ogólnospołeczne kampanie profilaktyczne oraz pomoc w integracji dzieci po izolacji pandemii są wskazywane przez około 10% respondentów.

Dzieci i młodzież szkolna:

Relacje:

- Uczniowie w Gminie Dziemiany deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami – w klasach 4–8 szkół podstawowych łącznie 86%.
- Relacje uczniów z nauczycielami również oceniane są pozytywnie – łącznie 54% uczniów klas 4–8 deklaruje bardzo dobre lub dobre relacje z pedagogami.
- 81% uczniów klas 4–8 ocenia swoje relacje z rówieśnikami jako bardzo dobre lub dobre.
- 61% uczniów wskazuje, że w ich domu zawsze jest ktoś, z kim mogą porozmawiać w sytuacji złego nastroju lub problemu. Kolejne 17% deklaruje, że ma taką możliwość czasami, 9% raczej nie ma z kim porozmawiać, a 11% wprost przyznaje, że nie ma takiej osoby.
- 58% uczniów czuje, że ich rodzice lub opiekunowie okazują duże zainteresowanie ich sprawami, 24% deklaruje umiarkowane zainteresowanie, a 18% wskazuje na brak zaangażowania ze strony dorosłych.
- Na pytanie o oczekiwane formy pomocy w trudnych sytuacjach życiowych uczniowie najczęściej wskazywali: rozmowę z psychologiem (36%), wsparcie finansowe (33%), pomoc w rozwiązywaniu konfliktów (28%), pomoc w nauce (25%), opiekę w świetlicy (4%).

Alkohol:

- 37% uczniów klas 4–8 przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol.
- Najczęściej wskazywane miejsca spożywania alkoholu przez rówieśników to: świeże powietrze (35%), dyskoteki (20%), dom (8%), wycieczki szkolne (10%); 58% uczniów nie wie, gdzie ich rówieśnicy piją alkohol.
- Powody sięgania po alkohol przez rówieśników to: chęć zaimponowania innym (35%), chęć zapomnienia o problemach (28%), lepsza zabawa i wyluzowanie (33%), dla towarzystwa (30%); 20% uczniów nie zna powodów.
- 4% uczniów klas 4–8 przyznaje się do spożywania alkoholu co najmniej raz w tygodniu, 1% co najmniej raz w miesiącu, 9% rzadziej niż raz w miesiącu. 86% uczniów nigdy nie piło alkoholu.
- Najczęściej spożywane rodzaje alkoholu to: piwo (40%), wódka (20%), inne (20%).
- Wiek inicjacji alkoholowej wśród uczniów klas 4–8: poniżej 8 lat (26%), 8–10 lat (7%), 11–13 lat (40%), 14–16 lat (27%).

- Główne przyczyny sięgania po alkohol przez uczniów to: zapomnienie o problemach (33%), złagodzenie stresu (27%).

Papierosy:

- 46% uczniów klas 4–8 twierdzi, że ich rówieśnicy palą papierosy lub e-papierosy, natomiast 34% nie ma tej wiedzy.
- 11% uczniów klas 4–8 spróbowało papierosów tylko raz, 4% pali regularnie, 5% pali okazjonalnie, a 80% nie pali w ogóle.
- Częstotliwość palenia papierosów w ciągu ostatnich 30 dni: mniej niż 1 papieros na tydzień (5%), 1–5 papierosów dziennie (14%), 11–20 papierosów dziennie (9%), ponad 20 papierosów dziennie (5%).

Narkotyki i dopalacze:

- 14% uczniów klas 4–8 twierdzi, że ich rówieśnicy mieli kontakt z narkotykami lub dopalaczami; 45% uczniów nie wie.
- 4% uczniów przyznaje, że sami próbowali narkotyków lub dopalaczy.
- Najczęstsze miejsca zażywania to: dom (25%), wycieczki szkolne (25%). 50% uczniów deklaruje, że temat ich nie dotyczy.
- Główne źródła pozyskiwania substancji: rodzeństwo (25%), znajomi (25%).
- Ocena dostępności narkotyków i dopalaczy: 16% uczniów twierdzi, że pozyskanie ich jest łatwe, 15% – trudne, 69% – nie wie.
- 88% uczniów nie zna miejsc zakupu substancji psychoaktywnych; najczęściej wskazywane lokalizacje to: inne miejsca (12%), boisko sportowe (3%), osiedle (2%), szkoła lub okolice (1%).

Uzależnienia behawioralne:

- Najczęściej zauważane zjawiska w otoczeniu uczniów to: uzależnienie od smartfona (61%) i od Internetu (59%).
- Czas spędzany dziennie przy komputerze: do 2 godzin (24%), do 4 godzin (19%), do 6 godzin (8%), powyżej 6 godzin (9%).
- 71% uczniów przyznało, że brak dostępu do Internetu byłby dla nich odczuwalny; 29% stwierdziło, że nie miałyby to dla nich znaczenia.
- Czas spędzany z telefonem: 2–3 godziny dziennie (29%), 4–5 godzin (25%), powyżej 5 godzin (30%), około 1 godziny dziennie (10%).

- Najczęstsze aktywności wykonywane na telefonie: rozmowy i czaty ze znajomymi (25%), oglądanie filmików i obrazków (19%), słuchanie muzyki (15%), korzystanie z aplikacji (15%).

Hazard:

- 75% uczniów klas 4–8 nigdy nie miało styczności z grami hazardowymi na pieniądze, natomiast 25% przyznaje, że brało w nich udział.

Cyberprzemoc:

- 36% uczniów klas 4–8 doświadczyło złośliwych komentarzy (tzw. hejtów).
- 42% uczniów otrzymywało wiadomości z obelgami i przezwiskami.
- 30% uczniów miało udostępnioną swoją prywatną rozmowę bez zgody.

Przemoc domowa i rówieśnicza:

- 10% uczniów klas 4–8 doświadczyło przemocy domowej.
- 36% uczniów spotyka się z agresją słowną.
- 30% uczniów doświadcza przemocy psychicznej, 35% – przemocy fizycznej; część zaznaczyła „inne”, nie podając przykładów.
- Przemocy w szkole nigdy nie doświadczyło 44% uczniów klas 4–8; 10% doświadcza jej codziennie, 9% – kilka razy w tygodniu, 12% – kilka razy w miesiącu, 25% – kilka razy w roku.

Czas wolny:

- 30% uczniów klas 4–8 spędza czas wolny z rodziną.
- 19% spędza czas z koleżankami i kolegami z klasy lub szkoły, 11% z innymi znajomymi, 7% z innymi osobami (niesprecyzowanymi).
- 33% uczniów spędza czas wolny w samotności – może to wynikać z preferencji, ale też z braku oferty zajęć pozalekcyjnych lub trudności w budowaniu relacji

Rozdział V

Analiza SWOT

Analiza SWOT to narzędzie pozwalające na ocenę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dotyczących określonej grupy lub obszaru. W niniejszym dokumencie przedstawiono analizę SWOT dotyczącą uczniów i ich środowiska społecznego, bazującą na danych z badania dotyczącego relacji rodzinnych, zachowań zdrowotnych oraz problemów wychowawczych i psychospołecznych. Celem jest zidentyfikowanie kluczowych obszarów wymagających wsparcia oraz potencjalnych możliwości rozwoju, które mogą przyczynić się do poprawy jakości życia młodzieży i efektywności działań profilaktycznych.

Mocne strony (Strengths):

1. Wysoki poziom pozytywnych relacji z opiekunami.
2. Relacje rówieśnicze oceniane jako dobre lub bardzo dobre przez 81% uczniów.
3. Ponad połowa uczniów ma dostęp do wsparcia emocjonalnego w rodzinie (61% ma kogoś, z kim mogą rozmawiać o problemach).
4. Znaczna część uczniów czuje zainteresowanie ze strony rodziców/opiekunów.
5. Niska częstość spożywania alkoholu – 86% uczniów nigdy nie piło alkoholu.
6. Wysoka świadomość potrzeby wsparcia psychologicznego (36% wskazuje na chęć rozmowy z psychologiem).

Słabe strony (Weaknesses):

1. Znaczący odsetek uczniów doświadcza słabych lub niewystarczających relacji z nauczycielami.
2. Problem samotności emocjonalnej – część uczniów nie ma nikogo, z kim mogliby porozmawiać w trudnych chwilach.
3. Część uczniów odczuwa brak zaangażowania ze strony opiekunów.
4. Palenie papierosów lub e-papierosów jest obecne wśród uczniów.
5. Istnieje problem nadużywania internetu i smartfonów – ponad 60% uczniów wskazuje na uzależnienie behawioralne.
6. 10% uczniów doświadcza przemocy domowej, a 36% spotyka agresję słowną.

Szanse (Opportunities):

1. Rosnące zainteresowanie zdrowiem psychicznym daje możliwość rozwijania programów wsparcia psychologicznego.

2. Potencjał do wzmocnienia więzi rodzinnych poprzez działania edukacyjne i wsparcie wychowawcze.
3. Możliwość wykorzystania szkoły jako miejsca profilaktyki uzależnień i promowania zdrowych stylów życia.
4. Rozwój programów integrujących uczniów, by zmniejszyć samotność i poprawić relacje rówieśnicze.
5. Wprowadzenie nowoczesnych metod edukacyjnych i terapii wspierających uczniów z problemami emocjonalnymi.
6. Współpraca z lokalnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie wsparcia dzieci i młodzieży.

Zagrożenia (Threats):

1. Wczesna inicjacja alkoholowa – część uczniów spożyło alkohol przed 8. rokiem życia.
2. Duże ryzyko uzależnień behawioralnych związanych z nadmiernym korzystaniem z internetu i smartfonów.
3. Obecność narkotyków i dopalaczy – 14% uczniów wskazuje na kontakt rówieśników z tymi substancjami.
4. Znaczne występowanie przemocy fizycznej (35%) i psychicznej (30%) wśród uczniów.
5. Cyberprzemoc – ponad 30% uczniów doświadczyło hejtu lub obraźliwych wiadomości.
6. Niska skuteczność działań profilaktycznych w środowisku szkolnym, co może powodować dalsze wzrosty problemów zdrowotnych i społecznych.

Rozdział VI

Adresaci Programu

Adresatami niniejszego Programu są:

- ✓ rodziny wychowujące dzieci, w tym, w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- ✓ rodziny o trudnej sytuacji materialno-bytowej,
- ✓ rodziny zagrożone ubóstwem,
- ✓ rodziny dotknięte przemocą,
- ✓ rodziny, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Rozdział VII

Realizatorzy Programu

Realizatorem programu wspierania rodziny jest wykwalifikowany specjalista, w tym asystent rodziny, pracownik socjalny lub psycholog, działający we współpracy z lokalnym ośrodkiem pomocy społecznej, placówkami edukacyjnymi, służbą zdrowia oraz organizacjami pozarządowymi. Jego zadaniem jest prowadzenie kompleksowej pomocy, obejmującej wsparcie wychowawcze, interwencje kryzysowe oraz działania profilaktyczne, które mają na celu wzmacnianie kompetencji rodzicielskich oraz poprawę funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym.

Rozdział VIII

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dziemiany na lata 2025-2027

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dziemiany na lata 2025-2027 wyznacza zadania do realizacji, które przyczynią się do zmniejszenia skali problemów społecznych w Mieście i w Gminie Dziemiany w obszarze wspierania rodziny.

Celem głównym wyznaczonym w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 w Gminie Dziemiany jest **wsparcie rodzin w trudnej sytuacji życiowej poprzez zapewnienie profesjonalnej pomocy asystentów rodziny, zwiększenie kompetencji wychowawczych oraz poprawę funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym, co przyczyni się do zapobiegania przemocy i wzmacniania więzi rodzinnych.**

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych. Będzie to możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

Cel szczegółowy 1: Wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców

Zadania:

1. Realizowanie cyklicznych warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, obejmujących komunikację z dziećmi, radzenie sobie z trudnościami wychowawczymi oraz zagrożenia współczesnego świata, prowadzone przez specjalistów z psychologii i pedagogiki.
2. Organizacja grup wsparcia oraz indywidualnych konsultacji psychologicznych dla rodziców, które umożliwią wymianę doświadczeń i pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, budując poczucie bezpieczeństwa i wsparcia emocjonalnego.
3. Prowadzenie kampanii informacyjnych i dystrybucja materiałów edukacyjnych promujących pozytywne metody wychowawcze oraz alternatywy wobec kar fizycznych, w tym poradników i broszur dostępnych lokalnie i online.
4. Tworzenie materiałów edukacyjnych dotyczących efektywnej komunikacji i radzenia sobie ze stresem w rodzinie, udostępnianych w formie drukowanej i elektronicznej, by dotrzeć do szerokiego grona odbiorców.
5. Zapewnienie poradnictwa rodzinnego i psychologicznego w ośrodkach pomocy społecznej we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, oferującego

wspieranie dostosowane do indywidualnych potrzeb rodziców, zarówno bezpośrednio, jak i zdalnie.

Wskaźniki:

- Liczba przeprowadzonych warsztatów rocznie
- Liczba uczestników grup wsparcia i konsultacji psychologicznych
- Liczba wydanych materiałów edukacyjnych
- Liczba udzielonych poradnictw rodzinnych
- Liczba kampanii i działań informacyjnych

Realizatorzy:

Ośrodek Pomocy Społecznej , placówki oświatowe, lokalne organizacje pozarządowe (NGO)

Termin realizacji: 2025-2027

Cel szczegółowy 2: Zapewnienie wsparcia rodzinom w trudnej sytuacji życiowej

Zadania:

1. Realizacja programów wsparcia finansowego i materialnego dla rodzin potrzebujących, współorganizowanych z lokalnymi instytucjami i organizacjami charytatywnymi.
2. Organizacja terapii, warsztatów i grup wsparcia dla rodzin dotkniętych problemami uzależnień, skierowanych do osób uzależnionych i ich bliskich.
3. Utworzenie punktów konsultacyjnych oferujących pomoc psychologiczną i wsparcie wychowawcze dla rodzin z problemami emocjonalnymi i wychowawczymi, zapewniających anonimowość i łatwy dostęp.
4. Rozwój świetlic środowiskowych oferujących opiekę i zajęcia edukacyjne dla dzieci po godzinach szkolnych, wspierając rozwój społeczny i emocjonalny.
5. Prowadzenie kampanii i działań edukacyjnych w zakresie zapobiegania przemocy domowej, skierowanych do rodzin i społeczności lokalnej.

Wskaźniki:

- Liczba rodzin objętych wsparciem finansowym i materialnym
- Liczba uczestników terapii i grup wsparcia uzależnień
- Liczba działających punktów konsultacyjnych
- Liczba miejsc w świetlicach środowiskowych
- Liczba kampanii i działań edukacyjnych

Realizatorzy:

OPS, ośrodki zdrowia, poradnie uzależnień, placówki oświatowe, NGO

Termin realizacji: 2025-2027

Cel szczegółowy 3: Poprawa świadomości społecznej na temat przemocy i jej przeciwdziałania

Zadania:

1. Realizacja kampanii informacyjnych na temat przemocy domowej, podnoszących świadomość form przemocy i dostępnych form pomocy, prowadzonych w mediach lokalnych i podczas wydarzeń społecznych.
2. Organizacja szkoleń dla służb interwencyjnych, pracowników socjalnych i nauczycieli, uczących rozpoznawania przemocy i skutecznej interwencji, z uwzględnieniem aspektów prawnych.
3. Tworzenie i wsparcie lokalnych grup wsparcia dla osób doznających przemocy, umożliwiających wymianę doświadczeń i pomoc terapeutyczną.
4. Dystrybucja materiałów informacyjnych o instytucjach i formach pomocy dla osób doznających przemocy, dostępnych w punktach publicznych i online.
5. Kontynuacja współpracy z policją i instytucjami pomocowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz szybkiej interwencji.

Wskaźniki:

- Liczba przeprowadzonych kampanii i spotkań edukacyjnych
- Liczba przeszkolonych pracowników i funkcjonariuszy
- Liczba uczestników grup wsparcia
- Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych
- Liczba wspólnych działań interinstytucjonalnych

Realizatorzy:

OPS, policja, NGO, placówki oświatowe

Termin realizacji: 2025-2027

Cel szczegółowy 4: Rozwój infrastruktury wspierającej rodziny i dzieci

Zadania:

1. Realizacja programów terapeutycznych i rozwojowych dla dzieci z trudnościami emocjonalnymi i wychowawczymi, prowadzonych przez specjalistów.
2. Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz tworzenia i rozwoju przestrzeni rekreacyjnych dla rodzin, sprzyjających aktywności i integracji społecznej.

3. Prowadzenie kampanii promujących dostęp do usług wsparcia rodzin na terenie gminy oraz ich korzyści dla mieszkańców.

Wskaźniki:

- Liczba dzieci objętych programami terapeutycznymi
- Liczba realizowanych inicjatyw lokalnych
- Liczba kampanii promujących usługi wsparcia rodzin

Realizatorzy:

Urząd Gminy, OPS, NGO, placówki oświatowe

Termin realizacji: 2025-2027

Cel szczegółowy 5: Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz rodzin

Zadania:

1. Organizacja regularnych spotkań i szkoleń interdyscyplinarnych dla przedstawicieli instytucji z zakresu psychologii, prawa i pracy socjalnej.
2. Zapewnienie skutecznej wymiany informacji o rodzinach wymagających wsparcia, z poszanowaniem ochrony danych osobowych, w celu szybkiego i adekwatnego reagowania.
3. Koordynacja wspólnych działań profilaktycznych i interwencyjnych na rzecz rodzin w trudnej sytuacji.
4. Przeprowadzanie monitoringu i ewaluacji działań, aby stale dostosowywać program do potrzeb społeczności.

Wskaźniki:

- Liczba uruchomionych platform i narzędzi współpracy
- Liczba spotkań i szkoleń interdyscyplinarnych
- Liczba wymienionych raportów i danych
- Liczba wspólnych projektów i działań

Realizatorzy:

Urząd Gminy, OPS, placówki oświatowe, policja, NGO

Termin realizacji: 2025-2027

Rozdział IX

Realizacja i finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dziemiany na lata 2025 – 2027

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny będzie prowadzona w sposób kompleksowy, zintegrowany i dostosowany do realnych potrzeb społeczności lokalnej. Działania podejmowane w ramach Programu będą wdrażane we współpracy ze wszystkimi podmiotami działającymi na rzecz dzieci, młodzieży oraz rodzin z terenu Gminy Dziemiany. Kluczową rolę w realizacji Programu pełnić będzie Ośrodek Pomocy Społecznej, który będzie koordynował działania i zapewniał ich spójność oraz zgodność z celami strategicznymi Programu.

Współpraca będzie obejmować m.in. jednostki samorządu terytorialnego różnych szczebli, placówki oświatowe, instytucje ochrony zdrowia, policję, sądy rodzinne, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, lokalne przedsiębiorstwa oraz inne instytucje i osoby działające na rzecz dobra rodziny.

Działania będą realizowane elastycznie – zgodnie z bieżącą diagnozą problemów, oczekiwaniami mieszkańców oraz wynikami monitoringu i ewaluacji. Priorytetem będzie skuteczna odpowiedź na lokalne wyzwania społeczne, takie jak bezrobocie, przemoc, uzależnienia czy zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży.

Realizacja zadań w ramach Programu będzie możliwa dzięki zróżnicowanym źródłom finansowania, co zwiększy jego stabilność i pozwoli na osiągnięcie zaplanowanych rezultatów. Przewiduje się następujące źródła finansowania i współfinansowania:

- środki z **budżetu samorządowego** (gminnego, miejskiego, powiatowego, wojewódzkiego) – jako podstawowe źródło finansowania lokalnych działań społecznych;
- środki z **budżetu centralnego** (w tym fundusze rządowe, programy ministerialne);
- fundusze **zewnętrzne**, w szczególności:
  - fundusze strukturalne i inne instrumenty finansowe Unii Europejskiej,
  - środki z programów rządowych i wojewódzkich (np. Fundusz Przeciwdziałania Uzależnieniom, Fundusz Sprawiedliwości),
  - dotacje z programów grantowych (np. Program Aktywizacji Społecznej, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich);

- wkłady finansowe i rzeczowe organizacji pozarządowych realizujących działania wspierające rodziny;
- potencjalne dochody własne jednostek realizujących działania (np. odpłatne zajęcia, świadczenia usług doradczych itp.).

Dzięki współdziałaniu i dywersyfikacji źródeł finansowania, Program ma szansę na trwałą realizację oraz elastyczne reagowanie na zmieniające się potrzeby rodzin i całej społeczności gminnej.

Rozdział X

Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dziemiany na lata 2025 – 2027

Skuteczna realizacja Programu wspierania rodziny wymaga systematycznego monitorowania podejmowanych działań oraz oceny stopnia osiągnięcia zaplanowanych celów. Monitoring i ewaluacja mają na celu zapewnienie przejrzystości, efektywności oraz ciągłego doskonalenia działań wspierających rodziny na terenie Gminy Dziemiany.

Monitoring Programu umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań, a także pozwoli na ocenę ich skuteczności i efektywności. Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziemianach sporządzał będzie sprawozdania finansowo-rzeczowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywał je Wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Kierownik OPS corocznie będzie przedkładał Radzie Gminy sprawozdanie merytoryczno-finansowe łącznie ze sprawozdaniem z działalności Ośrodka.

1. Cele monitoringu i ewaluacji

- Ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu.
- Weryfikacja, czy osiągnięte rezultaty są zgodne z celami strategicznymi i operacyjnymi Programu.
- Identyfikacja barier i potrzeb zmian w działaniach.
- Zapewnienie rzetelnych danych do planowania kolejnych etapów wsparcia.
- Angażowanie interesariuszy (pracowników GOPS, szkół, rodzin, organizacji pozarządowych) w ocenę i rozwój Programu.

2. Narzędzia i metody monitorowania

- **Okresowe sprawozdania** z realizacji działań przygotowywane przez jednostki odpowiedzialne.

- **Ankiety i wywiady** z beneficjentami Programu (rodziny, dzieci, młodzież, pracownicy socjalni).
- **Zestawienia statystyczne** (np. liczba osób objętych wsparciem psychologicznym, uczestników warsztatów, interwencji w przypadkach przemocy).
- **Analiza wskaźników efektywności**, takich jak:
  - liczba rodzin objętych pomocą,
  - liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych,
  - spadek liczby zgłaszanych przypadków przemocy czy uzależnień,
  - wzrost świadomości na temat dostępnych form wsparcia.

3. Etapy ewaluacji

- **Ewaluacja bieżąca (monitorująca)** – prowadzona systematycznie podczas realizacji Programu w celu identyfikacji problemów i dostosowania działań.
- **Ewaluacja okresowa (roczna lub dwuletnia)** – ocena realizacji Programu w ujęciu czasowym na podstawie zebranych danych jakościowych i ilościowych.
- **Ewaluacja końcowa** – przeprowadzana po zakończeniu okresu realizacji Programu; służy podsumowaniu efektów, wyciągnięciu wniosków i sformułowaniu rekomendacji na przyszłość.

4. Odpowiedzialność za monitoring i ewaluację

Za realizację monitoringu i ewaluacji odpowiada Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziemianach, we współpracy z partnerami Programu, w tym szkołami, placówkami zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami społeczności lokalnej.

5. Sposób wykorzystania wyników ewaluacji

- Doskonalenie istniejących działań i procedur.
- Planowanie nowych inicjatyw wspierających rodziny.
- Tworzenie rekomendacji dla władz gminy w zakresie polityki społecznej.
- Informowanie społeczności lokalnej o skuteczności działań w ramach Programu.